

Seklet

UR INNEHÅLLET:

Är framtiden
förutbestämd?

Kan pendeln
giva svar?

ÖDEMARKENS FAMNTAG.

En intressant följetong
från landet ovan polcir-
keln – landet, som Gud
skapade för män.

Författare
om sina verk.

Bokanmälan.

Husmoderssida.

Ungdomens
och barnens sida.

Vad säger detta ansikte?

Intressant pristävlan. Se sid 2.

Vad säger detta ANSIKTE?

Hjärnskålens bildning visar de former, som säga mest beträffande människans inre egenskaper. Ända sedan forntiden har man också haft öga för betydelsen av huvudskålens form, även om det kom att dröja långt fram i tiden, innan någon noggrannare systematisk bearbetning av materialet skulle komma till stånd.

Vi skola ej här ingå närmare på det område av människokunskap som kan betecknas med frenologi. Endast det vilja vi ha sagt, att ett visst, omedvetet kanske, mått av sådan kunskap finnes inneboende hos varje människa. Huvudets form, ansiktets helhetsbild, hakan, näsan, munnen, ögon och öron, allt har något att säga om den person som bär dem.

*

Seklet påbörjar härmed en undersökning av sina läsares förståelse att avslöja ett ansikte. Det gäller att besvara frågan här ovan med hänvisning till bilden på första sidan. De riktiga svaren publiceras i Seklet med nödiga kommentarer. Det bästa svaret belönas med boken *Människokunskap* av V. Vallberg, inbunden i fint band.

—0—

Seklet

Redaktör o. ansvarig utgivare:
HARRY BLOM

• Red. o. exp. Kungstensgatan 46
Stockholm

Tel. 31 44 20. Postgiro: 529 99.

Utkommer en gång i månaden.

Annonspis 30 öre pr. mm.
Hel sida kr. 160:—

Prenumerationspris:
Helt år kr. 4: 50, 1/2 år kr. 2: 50.
Nr. 1. Oktober 1942
Lösnummer 50 öre

Kan pendeln giva svar?

Vad är en pendel?

Allmänt svarat är en pendel en metallsak, gärna en ring, upphängd i en tråd, helst ett hårstrå. Det låter inte mycket och kanske mer humbugsartat än mystiskt och dock...

Jag hade under många år studerat slagrutans gåta och börjat publicera en del rön och erfarenheter, då en dag en fullkomligt främmande herre uppsökte mig, presenterade sig och befanns vara en predikant. Mannen i fråga var specialist på slagrutefrågor och nu ville han prata, och att det blev en glödande pratstund, det är säkert.

Sedan vi under dagens lopp gjort en mängd praktiska experiment och undersökningar i terrängen sutto vi på kvällen i lugn och ro och pratade. Predikanten frågade mig om jag sett hur man med hjälp av en pendel kunde bestämma könet. Prata går an, visa fakta med experiment tilltalar en naturvetare bättre och det dröjde inte länge förrän predikanten satt lutad över bordet med en synål upphängd i ett av min frus hårstrån.

Först togo vi in några ägg. Predikanten höll hårstrået mellan tummen och pekfingret och lät nålen hänga fritt över ett av äggen. Snart började nålen svänga liksom om någon osynlig sakta puffat till den och sedan med nya puffar ökade farten och svängningarnas storlek.

För honkön slog nålen en ring över ägget och för hankön slog den fram och tillbaka tecknande ett rakt streck. Vi kunde ju inte kläcka äggen för att få bevis för att predikanten lyckats bestämma könet, alltså bad jag honom göra andra experiment. Vi togo nu ett kuvert, lade det under bordsduken med avigsidan uppåt. Predikanten hade icke en aning om vem som skrivit adressen. När nålen fick hänga fritt över kuvertet började den snart röra sig och slog en ring och därmed hade den tolkat att en kvinna skrivit adressen. Men värre än så skulle det bli: — "lägg ett foto under duken", sade predikanten. Jag valde ett, som tagits år 1912 och som visade en bild av ett fjällandskap där ett par nordbor i videsnåren släpade på en båt. De båda männen voro blott ett par millimeter höga och kortformatet 9×12 cm. Predikanten flyttade nålen över den yta som kortet avtecknade genom duken, men nålen hängde stilla. Tåligt flyttade predikanten och sökte efter utslag och ett tu tre började det liksom rycka i nålen. Då stannade predikanten där och snart slog nålen ett rakt streck, fram och åter, alltså fanns det mankön på fotografiet.

Det hela verkade trolleri och den frå-

gan framställde jag: "säg, broder, du som är en Herrens man, har detta underliga maktspel något som helst med din tro, med ditt böneliv att skaffa?" Predikanten log. "Nej, vet du, jag är minst lika förundrad som du, jag har blott händelsevis uppgatt att krafterna finnas och, som vi nu se, de verka med min kropp som instrument."

Ett par år senare stod jag i en talarstol långt bort i Värmlands skogsbygder och berättade om predikantens besök hos mig i mitt hem i Småland. Efter föredraget — som i huvudsak handlat om slagruteproblemet — kommo ett par trygga gubbar till mig. De ville bara tala om att där i trakterna var det än i dag vanligt att man tog reda på könet i äggen när man lade kycklingägg, och då använde man sig av samma slags synålspendel som predikanten. En av gubbarna berättade med en glimt i ögat: "här var ungt folk, som glömt hur nålen tolkade, och de lade tolv ägg under ligghönan. För elva av äggen hade nålen slagit längs efter, för ett hade den slagit en rundel. Det blev också elva tuppkycklingar och en höna och då skratade hela bygden, men ungfolket blevo långa i ansiktet. Gammelvisdomen håller nog", tillfogade gubben.

Jag hade här åter mött den gamla klokskap, som tyvärr på många håll räknas till skrock. Men sådant som kan experimentellt visas, det bevisar sin riktighet och den bevisföringen är naturvetenskapens enda godkända kungsväg.

Äter rinna ett par år bort i tidens ström.

Jag hade ännu mycket kvar av mina forskningar om vattenådror och slagruta. Välvilliga människor skrev ibland till mig, sände mig urklipp och böcker, som behandlade vattenådreproblemen. En dag

Ombud sökes.

Seklet söker ombud på alla platser i landet. Gillar ni tidningens innehåll så bli vårt ombud. Ju fler ex. som säljes, desto bättre blir tidningen. Det lönar sig att bli ombud för Seklet, ty vi lämna hög provision.

Skriv namn och adress på nedanstående kupong och insänd den till SEKLET, Box 634, Stockholm 1.

Till SEKLET, Box 634, Stockholm 1

Undertecknad vill bli Seklets ombud här på platsen:

Sänd omg. ex. jämte villkor.

Namn:

Adress:

Postadress:

kom en ganska tunn, häftad bok med posten och boken hade den för en vetenskapare något betänkliga titeln: *Mystik och Realism*. Då avsändaren var predikant och bokens författare kyrkoherde, så borde jag ju inte ha rätt att betvivla vederhäftigheten. Jag läste boken, satte den i min bokhylla och tänkte att innehållet i alla fall var så pass mystiskt att det knappast kunde ha något att ge mig i mina forskning, trots att dessa, vad beträffar slagruteproblemet, lågo på ett så pass "ömtåligt" plan som de osynliga strålarnas. Strålningsfenomenen äro snart sagt dagens lösen inom den naturvetenskapliga forskningen numera, men det finns ännu gränser över vilka vetenskapen icke vill vandra — tyvärr, måste man säga.

Näval, en dag plockade jag fram boken, band min vigselring i ett hårstrå och lät ringen hänga fritt över ett foto av ryssen Radek. Jag höll hårstrået mellan tummen och pekfingret i höger hand och stödde armbågen mot bordet, satt med ryggen mot norr, enligt föreskrift, och avvaktade resultatet. Varför just Radek, undrar någon, jo, därför att enligt *Mystik*-bokens författare skulle ringen då göra utslag i öster-väster och därmed tolka att ifrågasvarande person stod på det undermånskliga planet, det som tecknades för djuren.

Ringens började röra på sig — och min häpnad blev stor då den pendlade fram och tillbaka i öster-väster med allt större utslag!

Därmed var för min del upptakten till en hel rad undersökningar givna, och de resultat jag kommit till äro så förunderliga att de äro mer än väl värda att beaktas för att locka till praktiska försök för envar intresserad.

Först måste jag emellertid varna envar för att tro att, trots de utslag som pendeln visar, man har rätt att uttala några domar över sina medmänniskor. Pendeln torde närmast tolka "olika gåvor", olika skapnad hos människorna, men säger föga eller intet om hur dessa gåvor brukas i kampen för eller mot det goda. Ej heller vet man vilka uppdrag — vilken plan för att tala med oxfordisternas tunga — som Den Allsmäktige har med envar människa.

Vidare måste den som gör pendelförsök komma ihåg att pendelns utslag i hög grad äro bundna av försökspersonens eget sjäsliv och även av den yttre omgivningen: närvaro av många personer stör pendelutslagen, strålningar från metaller och andra ting kunna inverka, särskilt är mån-sken störande. Kort och gott, det finns många möjligheter till "felaktiga" utslag av pendeln. Man får också lov att komma ihåg att en del personer äro olökkänsliga för pendeln och att några ha en helt annan utslagsskala än den "normala", varmed jag menar den som *Mystik*-bokens författare utarbetat,

ANMÄLAN

En ny tidskrift! Ha vi inte nog av sådana förut? Utan tvivel mer än nog. Men månne de alla fylla det verkliga behovet?

"Seklet" kommer med en väsentligen ny form, en tidskrift, som vi tro många bland vårt folk önska och ha behov av, en tidskrift med *innehåll*. Vi vilja framför allt väcka *kunskapsintresset*. Vi komma således ej att upptaga stort utrymme med blider utan ägna oss åt ett innehåll, som är *mångsidigt, lärorikt, förädlade*. Innehållet kommer för övrigt såsom framgår av nedanstående program att inom vissa gränser i väsentlig mån bestämmas av läsekretsen själv.

1. "Seklet" kommer att under rubriken "För och emot" behandla frågor, som läsekretsen själv önskar diskuterade. Men vi vilja ej behandla dem i vanlig trätoform, utan så att oberoende av varandra uttalanden göras från motsatta synpunkter, varigenom var sak bör kunna få en så objektiv behandling som möjligt.

2. "Seklet" kommer att lämna *litteraturhänvisningar* för att tillmötesgå läsekretsens önskemål. Hur ofta önskar ej en person att få veta, vilken eller vilka böcker, som finnas utgivna över det eller det området, eller att kunna skaffa en bok, som är utgången ur bokhandeln. Härvid kommer "Seklet" att lämna upplysningar över olika studieområden (ifråga om sällsynta eller antikvariska böcker enskilt).

3. "Seklet" kommer att behandla sådana områden, som man eljes sällan eller aldrig möter i den allmänna tidningspressen. Det är behöfligt att det nya i tiden får komma fram.

4. "Seklet" kommer att ägna särskild uppmärksamhet åt människans sjäsliv och litteraturen på nämnda område.

5. För övrigt hänvisa vi till innehållet i detta nummer med dess rubriker, av vilka många komma åter i varje nummer.

6. Även barnen och de unga skola få sitt. "Seklet" bjuder en särskild ungdomsavdelning. Under rubriken "Varför och därför" får denna själv medverka. Vem som vill får insända en fråga, som, om den befinnes vara lämplig, införes i ungdomens avdelning och får besvaras av någon bland läsekretsen. Sålunda sporrar de ungas kunskapsbegär.

*

"Seklet" är en *månadstidskrift*. Därmed följa tvenne fördelar:

1. Priset är så billigt, att det är överkomligt för de flesta.
2. Läsaren hinner under månadens lopp att grundligt genomläsa hela tidningen.

Prenumerationspriset blir kr. 4.50 för år 1943. I detta pris ingå även återstående nummer för innevarande år.

Lösnummer 50 öre.

Prenumeration kan ske på postanstalt eller direkt från Seklets exp. Kungstensgatan 46, Stockholm. Postgiro 52999.

Så hälsa vi läsarna välkomna och hoppas på trivsamt samvaro i fortsättningen

Redaktionen.

Det bästa av alltihop är emellertid att den mest skeptiske själv kan förvissa sig om att utslagen, som pendeln gör, icke beror på något fusk, utan att pendelutslagen uppträda även mot försökspersonens vilja, uppfattning och åsikt. Ej heller är det fråga om något trolleri eller några skumraskhistorier, det hela är faktiskt så "enkelt", så naturligt och så absolut fritt från sensationsmättad atmosfär som möjligt. Men att det hela är "mystiskt" det är en sak för sig!

Tyvärr äro inte alla människor så känsliga att de få tydliga utslag av pendeln, men man får ock komma ihåg att icke alla äro musikaliskt begåvade och ändock veta och tro även de omusikaliska att det finns rytmer och takt och flytande tongångar i ett musikstycke och att de musikaliska uppfatta detta och lida av disharmoniska ackord.

Allt som omger oss är idel oförklarliga gåtor.

Stenens innersta byggnad är okänd, växternas och djurens livsgnista kan icke infångas trots att den visar sig i yttringar och verksamhet, jordklotet och himlakropparna kunna icke tolkas och universum är för oss ofattbart i sin gränslöshet och tidlöshet. Det vi "förklara" är blott ett skeende, som följer vissa ordningar, dem vi kalla natur- eller skapelselagar, men vem som satt lagarna det kan ej vetenskapen bevisa, men tron ana.

Intet borde vara naturligare för oss än att denna ofattbara skapelse måste ha ett inre sammanhang av så finbyggd art att den för oss yttrar sig som en svårfattlig och svårtolkbar strålning, en slags övergång mellan det andliga och det materiella, en klädsel av Guds "varde".

Man må emellertid tolka vad som sker när pendeln ger utslag hur man vill, men faktum kvarstår: det finns en kraft, som sätter pendeln i gång och människans egen kropp är instrumentet. Jag erinrar om predikantens ord: jag är minst lika förundrad som du...

Jag skall icke i denna artikel skildra pendelförsöken mera ingående, blott återgeva en del resultat.

Pendeln delar upp de lovande varelserna genom olika utslag: öst-väst-linje för djur och undermånskighet, motsols ring för en viss grad av intellektuell begåvning, medsols ring för den bland kulturfolken vanliga typen och rak linje eller långdragna ovaler i olika väderstreck för specialbegåvade människor.

Vi sutto en gång i en familj med åtta barn. Fadern tillhörde en framstående släkt, som gjort betydande insatser i vårt folks liv och historia. När vi pendlade över fotografier generationer tillbaka funno vi ett genomgående utslag i ett visst väderstreck, och fadern hade samma ut-

slag. Av de åtta barnen hade sex släktfädernas utslag, medan två hade moderns — medsols ring. Här är icke platsen att nämna släktens namn, men det må nämnas att vi alla sutto tysta, vi visste ju mer än väl att pendeln givit det besked, som vi kunde konstatera vara riktigt.

När man skrivit ett namn och håller pendeln däröver och får utslag för namnägarens art börjar det hela anta ganska fantastiska proportioner. Med en viss häpnad erinrar man sig att förr i världen voro människor rädda för att uppgiva och få sitt riktiga namn känt, ty den som kände namnet kunde tillvälla sig makt över namnägaren. Judarna hade i regel tre namn, så t. ex. alla apostlarna, som förutom sitt judiska namn hade två andra på olika språk, vanligen ett på grekiska. Nära naturen stående folk — så våra lappar — nämna icke farliga varelser vid namn och de säga minsann icke björn och varg utan bamse och gråben eller andra omskrivande s. k. täcknamn. Dikten om prästen och jätten Finn, som lovade att bygga Lunds domkyrka, nämner att om prästen bara fick reda på jättens namn så skulle han få makt över honom, och det skedde ock så.

Med pendeln kan man också få "ja och nej-svar". Ett i viss mån "besvärande" prov är att skriva upp namnen på ett par personer, som kunna tänkas passa ihop eller som alls icke höra samman. Pendeln slår då "ihop" de människor som passa för varandra (ha samma typ) och det tillgår så att pendeln slår en linje från namn till namn, men höra personerna icke ihop "skär den av", d. v. s. den slår en linje mellan namnen och vill alls icke förena dem.

Men värre än så. En gång höll en fru, som låg i skilsmässa med sin man, i pendeln, och då stannade ringen obevkligt. Det är tecknet för "död", tecknet för det onda, för allt livs fiende.

Frun omvittnade att mannen för henne varit "som en ond ande" och all kärlek till honom var död. När jag pendlade hans namn slog pendeln medsols ring och sedan en oval i väderstreck, alltså en blandtyp. Här förelåg ett klart bevis för i hur hög grad den person, som håller pendeln, uppträder som påverkande makt. Den frän-skilda fruns "väsen" var dött, när det gällde hennes man, och detta visade pendeln, men teg i fruns hand om makens typ.

I huru hög grad känsliga personer kunna nyttja pendeln för att "få svar" torde ännu i stort sett vara outrett, men man kan få en aning om varthän det hela pekar genom följande händelse. En person önskade veta var en annan person bodde i en stad. Med pendelns hjälp kunde försökspersonen på en karta över staden taga reda på gata och husnummer!

Detta exempel visar en användbarhet

av pendeln, som givetvis är mycket märklig, men man får dock hela tiden hålla klart för sig att det genom många experiment ådagalagts att varje människas undermedvetande är allskådande. Pendelutslagen torde stå i samband med detta undermedvetande, man skulle kanske kunna säga att pendeln är det undermedvetnas visare, som utpekar var det undermedvetna ser och känner om det eller det.

Då kyrkoherde Vallberg i sina böcker omtalar att han på en generalstabskarta över ett område kan finna utslag för de olika metaller, som finnas i jorden, då blir man synnerligen förbryllad, men undermedvetandet torde känna verkliga förhållandet och giva besked.

Det ovanstående är bara några axplock ur hemligheternas värld, men det bästa av allt är att var och en som rycker på axlarna åt de skildrade märkligheterna icke behöver göra mer än att själv sätta igång med pendelundersökningar och sedan får vederbörande bedöma i vad mån han anser sig själv vara föremål för egna bedrägerier eller för egna undermedvetna krafter. Det behövs ingen kunskap, ingen speciell tro, det behövs bara ett föremål av guld eller mässing, en silketråd eller ett hårstrå och så kunna försöken sätta igång.

Naturvetenskapens snillrikaste företrädare låta oss ständigt veta att vetenskapen uppdragat blott det yttre skeendet i skapelsen och att bakom det hela står en hel värld av strålar, som till synes regleras av ett övermänskligt geni.

Pendeln svarar med att slå i norr-söder för sanna Gudsord och för korsets bild, dock ej i mittpunkten, där pendeln står stilla som ett tecken till att på korsets trä segrade för en kort tid det ondas makt.

I sanning, vi kunna instämma med dagens store vetenskapsmän: ju mer man forskar, ju fler och större hemligheter ställes man inför.

För vinnande av större kunskap om slagrutefenomenen och de ovan skildrade pendelutslagen ombedes envar av denna tidnings läsare att sätta sig i förbindelse med artikelförfattaren, som tacksamt tar emot alla upplysningar. Värdefulla kunna de till synes obefydligaste iakttagelser vara. Om tillstånd gives av meddelarna komma dessa uppgifter att införas i tidningen i mån av utrymme.

Intresserade hänvisas i första hand till ovan omtalad bok av kyrkoherde Vallberg — Mystik och Realism — och därefter till bl. a. Intelligensmätningar och tidspejlingar av samme författare. Förteckning över litteratur finnas i sistnämnda bok.

G. B. Gaunitz.

Den märklige vetenskapsman, vars namn vi se härövan, var född i Usk i England den 8 januari 1822. Först studerade han i Hertfords latinskola, studerade sedan arkitektur, men övergick snart till det område, där hans studier framför allt rörde sig under hans yngre ålder, nämligen naturforskning och vetenskapliga resor. Hans första resa var en färd uppför Amazon-dalen i Sydamerika åren 1848 till 1852. Tyvärr förlorade han nästan hela sin samling av naturalster samt sina manuskript på hemresan, men utgav likväl en bok över sina resor, vilken genast väckte uppmärksamheten på hans eminenta begåvning för forskning.

Nästa forskningsresa företog Wallace åren 1854 till 1862 i den malajiska övärlden. Från denna medförde han hem en samling av 100.000 insekter och 80.000 fåglar. Han utgav över dessa forskningar ett stort verk i två delar.

Men det bleve för vidlyftigt att ingå på alla olika verk och forskningar, som Wallace utförde under sin mer än nittio-åriga levnad. Vi göra i stället ett tvärsnitt genom de olika områden, där Wallace framträdde såsom forskare och författare, varvid vi få följande sexdelning.

1. *Om det naturliga urvalet och utvecklingsläran.* På detta område samarbetade Wallace med sin kusin Darwin och det var snarast en tillfällighet, att denna forskningsgren ej fick namnet efter den förre i st. f. den senare. Samma arbete som Darwin utförde i England, utförde Wallace i den malajiska arkipelagen.

Det betydelsefullaste arbetet på detta område är hans år 1889 utkomna bok *Darwinismen*, som är en sammanfattning av hans naturvetenskapliga arbete och teorier. Han uppvisar där, att uppkomsten och utvecklingen av de levande varelserna kan inte härledas ensamt ur det naturliga urvalet. Särskilt är det tre punkter i utvecklingen, som ådagalägga detta, nämligen övergången från oorganisk till organisk form, ännu märkligare är övergången från omedvetet till medvetet liv samt det allra mest märkliga steget i utvecklingen, människans uppkomst och utveckling. "Dessa tre stora vändpunkter i framåt-skridandet, från den oorganiska världen av materia och rörelse upp till människan, antyda uppenbarligen tillvaron av ett osynligt universum — av en andevärld, under vilken materiens värld är helt och hållet underordnad." Detta lilla utdrag är endast en antydning om huru han vidare utvecklar saken. Han visar särskilt, att människans högre själsförmögenheter ha ingenting att göra med kampen för tillvaron. Vi torde i en särskild artikel återkomma till hithörande saker. För denna gång må endast erinras om, hur den s. k. darwinismen missbrukats och misstolkats i det populära frätänkeriets tjänst.

Märkliga människor.

Alfred Russel Wallace.

2. *Jordfrågan.* Redan för sextio år sedan hade Wallace blicken öppen för den abnorma jordfördelningen i England. Jordan hade nämligen liksom all annan egendom väsentligen endast tillhört ett fåtal familjer såsom fidekommiss. Dessa ha använt en stor del av jordegendomen så att de utlagt densamma till jaktmarker. Så strängt voro de stora jordområdena avgränsade, att allmänheten inom vida trakter aldrig haft tillfälle att sätta sin fot utom landsvägen. Mot dessa absurda förhållanden uppträdde Wallace, särskilt genom en större skrift angående jordförhållanden i olika trakter av världen med särskild kritik av de engelska samt yrkande på upphävande av monopolen, som innehades av den engelska adeln. Han fick visserligen icke uppleva den renässans han påyrkade — det få sällan pionärer — men en berättigad reformtanke kan aldrig dö (nu framtvingar nöden, vad ej förnuft och humanitär fordran förmådde).

3. "Den vetenskapliga åsikten om det övernaturliga", så lyder titeln på ett av Wallace's arbeten. I detta visar han genom vetenskapligt bestyrkta fakta, att det finns en bakom den materiella varande immateriell värld, vilken stundom och på olika sätt har gjort och gör sig gällande. Denna värld är befolkad av personliga intelligenta väsenden.

4. "Underverkens århundrade". I denna skrift gör Wallace en resumé över 1800-talets huvudsakliga kännemärken. Han behandlar detta århundrades framsteg i femton olika avdelningar, vari århundradets uppfinningar och nyordningar behandlas. Därefter behandlas i sju kapitel dess missgrepp och försummelser.

5. *Frenologien.* Wallace, som opartiskt prövade och undersökte en mängd saker, ägnade även frenologien sitt intresse. Han fann dess riktighet bekräftad och anklagar i "Underverkens århundrade" sin samtid för att alltför mycket ha försummat denna. I min bok "Människokunskap" har jag återgivit det förnämsta av Wallace's anföranden.

6. *Vaccinationstvånget.* Till de områden, som grundligast blevo studerade av Wallace, hör vaccinationen. Under 30 år ägnade han denna en ingående uppmärksamhet och studium. Han behandlade också i ett av kapitlen — det största — i "Underverkens århundrade" denna sak. Detta kapitel har uteslutits i den svenska översättningen av Dumrath, men har utgivits

i separat översättning av mig (den är utgången). Titeln på detta kapitel (utgivet även i engelskt särtryck) är i svensk översättning "Vaccinationen en villfarelse, dess påtvingande genom straffpåföljd ett brott". Med omfattande statistik efter den engelska kommissionen på 1890-talet visar Wallace, att tron på vaccinationen såsom en väsentligen skyddande faktor varit en synvilla och trossats utan vetenskapliga grundvalar. Någon objektiv behandling har sällan kommit denna praxis till del.

Den korta resumé, vi här gjort av professor Wallace's vetenskapliga arbeten ge oss bilden av en sällsynt omfångsrik och vaken forskare, en vidsynt ande, en genomträngande logisk förmåga, en fördomsfri och självständig människa, en forskare med andlig syn mitt i en materialistisk tid. Han skall därför framstå såsom en säregen person från den tid, under vilken han levde, såsom en av dess största och gedignaste vetenskapsmän.

Vivos Voco.

Visdomsord och vers.

"Ödmjuken eder under Guds mäktiga hand, på det att han må upphöja eder i sinom tid."

Paulus.

*

O. när jag förtrampas
och vreden vill blossa,
då skall jag dig minnas
som ingen kan krossa,
du milda, du mjuka,
du ödmjuka mossor!

Harald Jacobson.

*

Ödmjuka er, när världen vill upphöja
till himlens rand er ära och ert mod.
Ödmjuka er, när dårars knän sig böja
med rökelse omkring er ärestod.
Vad är det lov, varmed de eder hölja?
Vad är ert rykte? o, vad är ert namn?
Ett stoftgran mer, som tidens vågor
skölja

till glömska bort i evighetens famn.

B. E. Malmström.

*

Det som de bästa och endast det som de bästa i samtiden framföra, det är också det som sker, men sent omsider, ty då de bästa gå före sin tid, så tillhöra deras lärdomar först eftervärlden. Vad mängden däremot begär, det sker genast.

Ludwig Börne.

OM SVENSKA SPRÅKET

Olof von Dalin, f. 1708, d. 1763, kämpade för det svenska språkets renhet gent emot uppblandning med utländska ord, på den tiden mest franska. Själv skrev han också en ren svenska och har ansetts vara grundläggare till den senare tidens svenska prosastil. Dalin utgav i sin ungdom anonymt tidningen "Then Swänska Argus", vilken väckte ett stort uppseende icke blott på grund av dess satiriska, humoristiska behandling av tidens lyten utan också genom sin "rena och lättfattliga stil och sina qvicka infall". Vi börja här återgivandet av en avhandling i Argus om det svenska språket, vilken såväl ger oss ett prov på den tidens svenska språk som ock på vad som kan gälla än i dag om skyddandet av vårt språks renhet.

Jag känner en Fru, som aldeles skiämmert bort sin Dotter. (Dock, min Läsare, wi känna väl mer än En). Stackars Flicka, det gör mig ont om henne, ty hon är af Naturen så Täck, så Liufig, så Snäll och så Hurtig, som trots någon af sina likar; Men igenom Gummans tvång, Wårdslöshet och Dårskap, är hon nu, det arma Barnet, så Obehaglig, så Fiällig, så dum och så ömkelig, at om jag intet kan öfvertala den Gamla til mera Förstånd i detta mål, så blir Flickan ett Afskrap i ställe för en Skiönhet: I förtroende kan jag säija dig, min Läsare, at jag hade ärnat Frja til henne; Men om Modern så fortfar, at släppa henne handlöst och intet hielper mig, at giöra henne Ädlare än hon nu är, så betackar jag mig: Jag kan få Slyner nog ändå, som ha wackra Kroppar och lytte Siälar, mycken Grannlåt och litet Wett. (Mödrarne Ware tack, på sådana ha Wj ingen Missväxt) Dock, det gör mig ont om denna: Hon är Skiön; Men Modern förstår sig intet på naturlig Skiönhet; Utan Wanskapar henne med Smink och Franska Flugör, ja så främmande tilsatzer, Fläckar och Twång har jag sedt på den arma Flickan, at jag intet Wet om de äro Graeska, Romerska eller Tyska. Hon Wet intet sielf, hurudan han skall Wara. All den Frihet och Behagelighet, som födzlen henne skiänkt, blir förqvald, ty (Tänck hwad sällsamt Efterdöme!) Modern föraktar sin Dotter. Antingen skall det i dy mål Wara förmycket eller förlitet: Jag wet Mödrar, som äro tokuge af kärlek til sina Flickor. De tala om intet annat, de uphöja intet annat; Men denne släpper sällan sin Asna bland förnämt Folk: Hon måste lulla, som hon kan bland Drängar, Piger och nedrigt Sällskap. Du kan wäl tänka hwad anseende hon har bland sådant följe. Om hon äntligen får lof att komma bland Folk, så kommer hon utspökad som förr är sagt: Hon måste ock då pracka sig til Kläder

af andra Flickor, som intet til henne äro skurne eller sydde, ja låna af dem intil gång och rörelser, så at hon blir så wanstäld, som en Präst, när han will leka Rid-dare, en Hofman när han will leka Philosoph, och mästadels våra Vers-Månglare, när de leka Poeter. Än en gång: Det gör mig ondt om Flickan: Men har jag intet annat at säija hela Sverige i dag? Sverige du lærer fråga hwad du har at bry dig om min Saga, en sådan Mor och en sådan Dotter? Wäl, Fru Sverige, men hållen denna gången til godo, ty jag menar Ehr Sielf. I ären Modren och Ehrt Språk är Dottren. Har jag intet sagt sant? kan någon flyktig Fru wärre handtera sin Styf-Dotter, än I handteren det Swenska Språket? Med Ehrt lof: Jag hade mycket at säija Ehr mellan fyra ögon (fast Wj ha många Ögon hwardera) huru illa I an-fören. Ehr Dotter, men jag will nu inte mer tala med Förtäckte Ord.

Wårt Söta Modersmål blir dagligen bland oss så misswårdat, at det är en ömkan. De Swenskes Ord och Meningar äro nu högdagnare, än at de munteligen eller skrifteligen kunna uttydas på Swenska. Därföre äro nu de Swenska så owande wid Swenskan, at de rättnu intet stapla så mycket när de tala andra Språk, som när de tala sitt Eget. Af enskylte Sielfwäld är deruti blefwen en allmän okun-nighet: detta dumhets Töcknet sträcker sig från Fote-biället til Hiässan af den Ewenska Kroppen, och få äro de, som ha Lius och Ögon deremot: De förnämare samtalen äro sällan Swenska, och de ringare apa derefter. Man har ett orimligt Begrep om witterhet, Wjsdom och Lärdom här i Landet. Knappt har man ett dylikt hos något annat Folkeslag: Man inbillar sig at sådant erhålles genom många och Främmande Språk. O Himmel, hwad Dårskap! Skulle man intet en gång kunna bli Förnuftig, Lärd och witter på Swenska?

Om någon bland den förnäma Ungdomen nu intet lærer Fransöska, så tror man at den samma någon ting fattas i dess Upfostran. I Parnassens Halfgudar, I ären mina Wittnen, at den dyra Ungdoms tiden mäst förnöttes wid Scholar och Academier med Språk, med Latin och Graeska. Ja, hela Sverige måste medgifwa mig, at den som blott är förfaren i de berömda Tungomålen, ware sig Clerk eller Lekman, blir hos oss ansedd för skicklig, witter och Lärd, fast än hans Förnuft sute så fåfängt, som en snarkande Tolfman i nämnden. Men sacket Argus, torde nu någon säya, du förlöper dig. Huru kan du neka den Prydnad och förträffelighet, som en Meniskia deraf har, at hon wet många Tungomål? Hwad wore bewänt med våra Lärda, om deras Språkkundskap inte wore? Hwilka Oxar wore icke våra granna Ynglingar, om de intet lärt sig tala med Främmande Tungor? Jo, jo, nu står jag der: Huru skall jag stå ut med ett så kraftigt tiltahl? Dock, min Wän, besinna at ditt och mitt Förnuft äro intet ädlare sedan wj lärt ett Språk, än förr: ty allenast af ett rätt tänkande bli wj wise och förfarne: Akta dig huru du talar, om våra Lärda och våra Ynglingar. Skiäm intet så ut dem, som all deras Lärdom och skicklighet skulle bestå i Språk: sielwa Argus woro knapt dristig nog, at säija dem en sådan sak; men alt detta, när har jag lastat at lära främmande språk? aldrig: Jag lastar allenast den galna meningen man har om skickelighet; Det är wackert, nyttigt och berömligt, att weta sådane tungomål, när man allenast dermed har syftemålet på en allmän eller enskylt nytta, och intet på et fåfängt prål i samqväm, tahl eller skrivan-de. Ett utländskt Språk är mig intet nödigt, utan så wida jag anten har at giöra med utländskt Folk eller ock af utländske Böcker wil inhämta wett och lärdom: I öfrigt är det mig så angeläget som ett Fickuhr midt i Stockholm. Stor angelägenhet! Dock, jag lämnar dig så länge, at du kan lära andra språk blott för din roo skull: men, käre, skall du derför försurma ditt morsmål? Kan Swenskan intet likafullt få wara den ädla Swenskan i ditt Swenska tycke? Sannerligen, min Wän, huru du wänder mig i detta mål, så har jag ändå rätt.

Mig tyckes, Mina Landzmän, at vårt Swenska Språk, som nu blir så Jemmerligen förachtat, uppspackat, förwänt och wanrycktat, kunde åter snart hinna til sin naturliga Fägring om wi beflitade oss mer derom i vårt dagliga tahl och skriffter, om wi utensade de onödiga fremmande Ord, som et tokugt prunkande först inplanterat. Om wi återtogo de korta meningar, klara begrep och sinrika utlätelser, som detta Grund-Språket äger, hwar-på vår gamla Lag, Konunga-Styrelsen och

(Forts. å sid. 12.)

Detta är Ödelandet. Landet östan om sol och västan om måne — förgätet av Gud, när snöstormen rasar i helvetisk yra och kölden gastkramar allt levande, men älskat mer än allt annat, när den långa vinternatten släppt sitt strupgrepp, och än mer, när sommaren strålande sol endast viskar ett flyktigt "god-natt" för att minuten därpå hälsa ett glatt "god morgon".

Stugan låg vid Tjamasfjällets fot, just där trädgränsen gick. Ända fram till stugknuten kröpo ett par stormvridna tallar, och ovan stugan ända till hundra meter upp i fjället pressade sig dvärgbjörken fram. Ännu hundra meter högre fanns det ljung och lav, men sedan var det endast gråberg i kummel och släta ytor. Ett stenkast från stugan rann Rödingsbäcken förbi på sin färd till den en kilometer avlägsna Laxsjön.

Stugan var av grovt rundtimmer, tätad med mossor. Liten såg den ut där den låg intill det mäktiga fjället, men ändå innehöll den en liten förstuga, en rymlig dagligstuga med öppen hård, murad av gråberg, och därtill en liten kammare. Inredningen var synnerligen enkel men samtidigt praktisk. Tvenne britsar vid ena långväggen mitt emot eldstaden, fyllda av kraftiga bolster, stoppade med väldoftande myrhy och klädda med renhudar, tycktes dominera rummet. Där fanns dock välordnade skåp med lådor och hyllor, fyra kraftiga pallar och ett grovaxat långbord. Intill det lilla fönstret stod ett mindre bord, fastsatt i väggen och vilande på tvänne snedstöttor. På detta stod något, som inte hade den ringaste samhörighet med allt det övriga — en skrivmaskin.

Tvänne män sutto inne i stugan. Den ene på en pall intill den sprakande brasan, vilken knappast orkade skingra skuggorna i vråna, rökande på sin pipa, medan han drömmande såg in i flammorna. Den andre satt vid bordet mitt i stugan. Han stödde sin haka i handen och stirrade rakt fram.

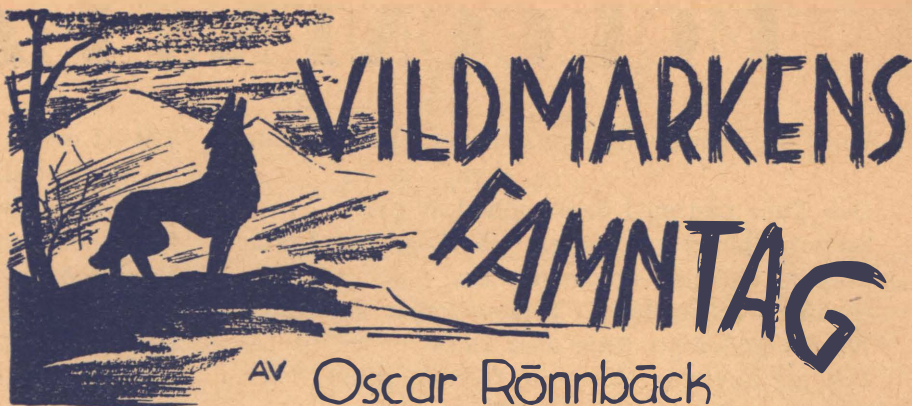
Utanför ylade nordanstormen, och snön vräkte ned. När vindilarna kommo, riste det i stugan, som om en jordbävning gått fram, och tjöt i skorsten och runt knutarna precis som en skara demoner just här firat sin häxsabbat.

Mannen vid spisen knackade omsorgsfullt ur sin pipa, makade ihop bränderna och sade:

— Hör du, hur djävulen håller bal i kväll. Hur länge har det här hållit på, och hur länge ska det vara? Åh — detta förbannade land!

Den andre mannen svarade inte. Lyfte bara på huvudet och såg med en lång blick på kamraten, vilken hästsk fortsatte:

— Har du nu också glömt bort att tala?

En berättelse från svenskt Nordland. Förtätad spänning, sagostämning och storvulen karghet möter oss i landet ovan Poloirkeln — landet, som Gud skapat för Män...

Hur länge ska det här räcka? Jag blir galen, om jag ska sitta i det här råtthållet längre! Märker du inte den stora tystnaden mitt i allt helvetiskt larm! Den är det hemskaste av allt. Det är precis som om en lönnmördare smög sig bakifrån inpå mej och toge ett strupgrepp. Så svara då!

— Endast Vår Herre vet, när detta ska sluta. Till dess få vi småkryp ge oss till tåls. Värst är det förstås, att maten är knapp, och veden snart slut. Hade du åtminstone skaffat hem ved, medan jag var upptät Tjorrtis och såg till fällorna så... Varför kom du hit förresten — och varför för du inte, när det bjöds dej? Du kunde ju dock ha stannat nere i kyrkbyn, där vi ju var strax före helgen. —

Medan han talade reste sig mannen från bordet och gick fram till elden. Han hade en kraftig gestalt, och i det nästan fyrkantiga ansiktet med de kraftiga käkarna glimmade ett par stålblå ögon.

Den andre mannen reste sig också liksom för att värna sig. Även han var välväxt, men ansiktet var mera finskuret, och det låg något av rastlös oro i den irrande blicken.

— Varför — frågar du mej — reste jag

inte? Ja — jag frågar det själv! Varför jag kom hit? Ska du — Axel Ek — fråga mej om det?

— Ja, Kurre, det frågar jag dej verkligen. Inte var det för mitt angenäma sällskaps skull, som du ville låta påskina. Kanske hellre för den där otrevliga fruntimmershistorien...

— Och du — kanske du åkt in, om du stannat i Stockholm!

— Nej, gosse, jag hade rent mjöl i påsen, fastän skenet var emot mej, och så ville jag inte offra en god kamrat — din köttslige bror.

— Men vi skulle ju bara stanna här ett år... Hur länge är det nu? Du blir ju aldrig klar med dina beräkningar och kalkyler om din förbaskade magnetism, dina inmutningar och din jakt efter pärlor och vargar. —

— Nej, men du är färdig, och det gick ju bra. Jag har ju gratulerat! Dina två böcker, som jag givit dej, ha blivit succés. Annars ha vi varit här i två och ett halvt år. Men är *du* verkligen "färdig"?

— Visst är jag färdig! Vad menar du? Hör du inte, hur alla djävlar sluppit lös i kväll. Det här är väl inte land för människor!

— Nej, kanske inte för människor, men för *Män*, och vad jag menar, vet du väl. Hur har du det med min kvinnliga namne — Vivan Ek — lärarinnan i Kyrkbyn?

— Åh hon — det är ingenting! Bara en liten flirt.

— Flirt? Vad gjorde du där halva natten, sist vi var nere?

— Det angår dej inte — men ska du nödvändigtvis veta det, så blev jag utkörd på kuppen.

— Gud ske lov. —

— Vad säger du? Skulle du...

— Vad jag säger — jag tycker, du skulle fått nog av flirt... Men nu ska vi inte gräla. Vet du vad det är för kväll just nu?

— Nej! Det angår mej förresten inte!

Visdomsord.

Den som inte äger någon karaktär är inte en människa utan ett ting.

S. N. Chamfort.

Människan är aldrig allena: Självmedvetandet gör, att det alltid finns två jag i rummet.

Jean Paul.

Hata får man konsekvent endast saker, icke människor, det är för svårt att rättmätigt hos dem skilja på det onda och det goda, och varje orätrådighet förbittrar dem mest, som själva äro orätrådiga i sina omdömen.

C. Hilty.

MORGONIENS MANING.

Upp! Se morgonens glans bryter fram genom
skyn,

Och Guds nåd med dess rodnad är ny!
Se det blänker på bergen och skogarnas bryn,
Och de nattliga skuggorna fly!
Sömnens tid är förbi. Dagen börjar sin rund,
Nu det gäller att följa dess bloss
Och att använda väl varje flyende stund,
Ty den ställer sin maning till oss.

Ut från trångsinnets dæld, bort från livet i dyn,
Hör, signalen från bergen är klar!
Till ett renare liv, till en rikare syn
Manar morgonens strålände char!
Upp till levande Gud lyft ditt hjärta, din håg,
Det gudomliga, eviga sök,
Ty det timliga flyr lik en böljande våg,
Det förgås som en fläkt och en rök.

Till ett renare liv och med ädlare mål
Än de själviska, lumpna och små!
Våra vapen vi smide av kärlekens stål
Men med sanningens stämpel därpå!
Ty vår strid är en strid för det evigas rätt,
För rättfärdighet, sanning och frid,
Och en var får gå fram på sitt särskilda sätt
Emot målet — förnyelsens tid.

Låt oss upplyfta då utan tvekan och harm
Våra händer till levande Gud,
Att hans ande må fylla med kärlek vår barm
Till hans verk, till hans heliga bud!
Ty snart morgonens glans är i middag förbytt,
Snart det skymmer kring fästet till kväll,
Och vårt liv likt en pil, likt en vindfläkt har
flytt,
Och vi gå till det korsmärkta tjäll.

C. Boberg.

Bara jag kommer härifrån — här blir jag
snart galen, liksom du och alla. — Vad
är det, som trycker över bröstet och snör
ihop min strupe och mitt hjärta?

— Det är Ödemarkens famntag! Det är
hårt för veklingar, men ljuvt som en kvin-
nas mjuka armar för män. När man böjer
sej ned mot barmen, hör man de jämna
och kraftfulla hjärtslagen, och när nordan-
vinden, fylld av ispiar, piskar en i an-
siktet, är det som en smekning — en kyss.
Det är landet, som Gud skapade för Män.
Guds underland! — Det var ju ungefär
så, jag dikterade, och du skrev. I kväll
är det nyårsafton. Årets sista timmar ska
vi fira i ro. Så snart det blir väder, ska
jag följa dej till bygden — men själv stan-
nar jag än...

Axel Ek böjde sig ned och rakade ihop
bränderna på härden. Lade så på några
trän, fyllde kaffepannan och plockade
fram koppar, grovt rågbröd och smör ur
ett skåp.

— Du Axel — började kamraten, men
tystnade tvärt och lyddes. — Jag tyckte
jag hörde hundskall, fortsatte han.

— Ahnej, ingen är ute i kväll. Ingen
kan vara ute. Du hörde nog fel.

Men nu hördes skallet tydligt, och Axel
Ek skyndade sig till dörren. När han öpp-
nade den, tumlade en lapphund in. Hela
hunden var överhöljd av isbark. Med vilda
glädjetjut hoppade den upp mot Axel Ek,
rullade så ett tag efter golvet för att nästa
sekund gnällande krypa fram till Axel.

— Men Tjappo, hur har du kommit hit?
frågade denne förvånad. Hur har du kom-
mit hit?

Då slickade hunden hans hand och såg
honom in i ögonen så bedjande och tro-
skyldigt, att den starke mannen hastigt
böjde sig ned och smekte hunden, för att
inte visa, att en tår kröp fram i ögonvrån.

— Ser du, Kurre, sade Axel Ek, Tjappo
kommer tillbaka till mej. Här får den
slita ont och svälta, ligga på hårda golvet
och fara illa. Hos kyrkoherden, till vil-
ken jag gav hunden av idel omtanke, hade
den välfyllda matskålar och en mjuk bädd.
Men ändå kommer den tillbaka! Kommer
tillbaka i sånt här vargaväder, då inte en
levande varelse vill sticka ut nosen. —
Tjappo — Tjappo — — du och jag, vi
hör hemma här — aldrig mer blir jag en-
sam...

Det var, som om det kommit in en ny
anda i stugan med hunden. Kelsjuk gick
den mellan männen, delande deras kost av
ynnest, och med kloka hundars vanliga
förmåga att instinktivt känna sina mänsk-
liga vänners sinnesstämning förstod Tjap-
po, att den trots sin rymning var väl-
kommen.

Länge sutto så de båda männen i skym-
ningen och talades vid. I tankarna voro
de åter i storstaden, där revyerna nu gingo
för fullt, restaurangerna fylldes, och sågo
hur i sorlet från gatorna med alla tokiga
påhitt och barnsligheter människorna roade
sig för att välkomna det nya året.

När klockan närmade sig midnatt, tyst-
nade pratet i stugan. Årets sista stunder
gled in i evigheten till tonerna av nordan-
stormens djupa fugor, medan glöden fal-
nade till stoft och aska.

Axel Ek var ingenjör. Hade haft an-

ställning vid en byggnadsfirma, men när
denna gick i krasch, blev han arbetslös.

Kurt Almqvist var journalist. Arbetade
vid en stor tidning, men chefredaktören
var gammal och hans fru ung och levnads-
glad. Så blev han arbetslös.

Studentkamrater voro de två. Råkades,
beslötö resa upp till fjällen. Skrapade ihop
sina tillgångar och byggde upp stugan vid
Tjammass.

Axel Ek blev snart fjällkarl till liv och
själ. Fann malmstreck, sände in prov och
fick gott hopp om resultat. Jagade, fiska-
de och levde fjällkarlsliv.

Kurt Almqvist följde sin vän till en bör-
jan men tröttnade snart. Skrev dock fli-
tigt och lyckades. Aldrig kunde han dock
helt förlika sig med det kärva och hårda
livet under Tjammassfjället.

— Klockan är nu 12, sade Axel. Gott
nytt år, du!

— Gott nytt år — gott nytt år! — Vad
ska det bjuda på?

— Strid, arbete och kamp igen! An-
nars vore livet meningslöst, svarade Axel.
Nu går vi och lägger oss, fortsatte han,
i morgon är det ett nytt år, en ny dag
och kanske bättre väder.

Kurre kröp snart till kojs, men Axel
stallde sig vid fönstret och såg uppåt skyn.
Molnen remnade, och en stor, klar stjärna
tittade fram. Den tindrade och blänkte.
Axel nickade mot stjärnan som åt en gam-
mal vän, medan han log ett hjärtegott le-
ende.

— I morgon ha vi bättre väder, sade
han, i det han blåste ut lampan.

Forts. i nästa n:r)

Är framtiden förutbestämd?

På ovanstående fråga ges icke ett enhetligt svar. Somliga besvara frågan med obetingat, oreservervat, undantagslöst "ja", andra besvara den med ett lika avgjort "nej". Saken är utan tvivel av allmänt intresse och mer än så, den har en vittgående betydelse, en ingående verkan i samband med andra till det oseddas värld hörande problem. Den står t. ex. i närmaste sammanhang med den högst betydelsefulla frågan om människans fria vilja. I vilken mån är människans fria vilja inskränkt genom förutbestämmelse? Gäller bundenheten hela viljeområdet eller endast vissa delar därav eller vissa delar mer andra mindre eller är bundenheten endast skenbar? I vilken mån kan problemet om framtidens förutbestämmelse besvara dessa och andra dylika frågor?

I en serie kortare uppsatser skola vi låta först och främst fakta tala och därjämte söka att draga logiska slutsatser ur dessa så långt det kan vara möjligt att utläsa något ur desamma.

I.

Från vetenskapligt och allmänt humanistiskt håll sökes i vår tid i allmänhet att förneka förutseende och förutsägelse, möjligheten att blicka in i framtiden, vare sig genom sanndrömmar, klärvoajans, somnambulism eller på andra sätt. Det finns dock helt andra och helt motsatta tankar och slutsatser av iakttagna företeelser. Vi skola nu närmast stanna inför en ytterlighet åt denna senare sida, nämligen åsikten hos en av nyare tidens främste filosofer, *Arthur Schopenhauer*, född 1788, död 1860.

I "Versuch über Geistersehen und was damit zusammenhängt" (Försök över andeskådande och vad därmed sammanhänger) berättar han följande: "Slutligen bli även andra, ofta nog alldeles obetydliga händelser i drömmen förutsedda av somliga människor, varom jag själv har övertygat mig genom en otvetydig erfarenhet. Jag vill återgiva denna, alldestund den på samma gång framställer i det klaraste ljus den stränga nödvändigheten av allt som sker." Härefter berättar han, huru han en morgon var sysselsatt med att i brådska skriva ett brev. När han skrivit den tredje sidan, kom han att fatta bläckhornet i st. f. sandlådan och kastade ut bläcket över papperet, så att det rann ned även på golvet. Tjänstflickan, som han tillkallade, hämtade vatten och borste för att skura bort fläcken. Under detta arbete sade hon till husbonden: "Jag dröm-

KÄRLEK

Av Dan Åberg.

Kärlek är ett av de mest missförstådda ord som finns. Har ni någonsin tänkt på det? Eller har ni över huvud taget reflekterat över vad ordet innebär? Kärlek... att tycka om, att älska, att vörda, att akta! Kärleken är ju det stora i livet för oss alla. Utan den blir tillvaron tämligen meningslös. Men hur missförstå vi den ändock icke. Hur många makar förstå innebörden av att älska varandra? Mycket få, vågar jag påstå. De flesta önska endast att bli älskade. Man vill bara ha utan att ge något igen. Och ordet kärlek innebär ingenting av ta, endast ge. Varje dag, varje timme och varje minut. Den som ger något för att sedan i sin tur vänta att få något tillbaka, han gör det inte av kärlek utan i stället av kall beräkning.

Och i kärlek finns ingenting av kall beräkning. Kärlek skänker med öppen hand utan bitankar om gengäld. Hur hopplöst ter sig inte det äktenskap där samförståndet flugit sin kos. Då kommer det fram hur mycket det finns av kärlek, eller hur litet. Hur underbart vackert är det inte att se två gamla, som levt ett långt liv tillsammans. Här märker man den enas omtanke om den andra. Jaget har kommit i bakgrunden där kärleken dominerar.

Hur lätt missförstå vi människor inte varandra. Stora krig har påbörjats av rena bagateller. Vi äro så misstänksamma mot andra. Tro ofta att de ämna lura oss. Därför äro vi på vår vakt och sluta oss inom vårt skal. Det som är mitt måste jag bevaka och ve den som försöker ta det ifrån mig. Nationer lär sig att hata varandra utan att egentligen veta varför. Grannar leva i årtal vägg i vägg utan att veta av varandras existens. En engelsman träffade en gång en landsman nere vid pyramiderna. De kommo bra överens från första ögonblicket och beslöto att se Afrika tillsammans. Det dröjde en hel vecka innan de började tala om varifrån de kommo och då kom det fram, att de voro från samma stad, samma gata och bodde till och med i samma kvarter. Så skulle de mötas i Egypten. De hade med all sannolikhet gått förbi varandra många gånger under årens lopp. Bägge beklagade att så skett. De skulle ju ha kunnat tillbringa så många kvällar tillsammans.

Nu finns det de som tro, att kärlek rätt och slätt är två människors tycke för varandra. De inbilla sig att kärlek endast är till för att äktenskap skall bildas och för att rädda den kommande generationen. Men kärlek är någonting vida högre. Det är någonting som en människa utstrålar gent emot alla hon möter. Det är någonting som värmer, som kommer en att känna, att här har jag någon som förstår mig, någon som vill mig väl och som jag kan fullt lita på.

Det underliga är att man behöver aldrig tala om kärleken. Den talar för sig själv. Man behöver aldrig förklara den för någon, den förklarar sig själv. Man behöver inte göra sig till för att visa den. Den syns i ögat, den känns i handslaget, den fyller rummet där den befinner sig. Den uttränger allting annat. Hat försvinner, missmod och onda tankar fly ifrån oss. Kärleken dominerar allt!

Och trots allt det hemska som i dessa dagar händer i vår annars så vackra värld, så växer kärleken dag för dag. Den blir större och större. Trots allt hat och all splittring. Nationer komma att förstå varandra bättre sedan stormen ridits ut. Folk kommer att mötas som aldrig sett varandra förr. Kärleken kommer att blomstra.

Därför att den är det starkaste som finns i denna världen!

de i natt, att jag skurade bort bläckfläckar från golvet." Härpå svarade Schopenhauer: "Det kan inte var sant." "Jo", svarade hon, "det är sant, och jag har efter uppvaknandet berättat det för min kamrat." Härvid kom den andra flickan in. Schopenhauer gick fram emot denna och sade: "Vad har den här drömt i natt?" Hon svarade: "Det vet jag inte." Schopenhauer sade: "Men hon har ju sagt dig det, när hon vaknade." "Ack ja", sade flickan, "hon hade drömt, att hon skulle skura bort bläckfläckar här från golvet."

"Denna händelse", menar Schopenhauer, "var ytterst märkvärdig, emedan det som drömts förut var verkan av en handling, som man kan kalla ovillkorlig, eftersom jag utförde den gent emot min avsikt och den var beroende av ett helt litet felgrepp av min hand. Likväl var denna handling så strängt nödvändig och ovillkorligt förutbestämd, att dess verkan flera timmar förut framträdde såsom en dröm i en annans medvetande. Här ser man på det tydligaste sanningen av min sats: Allt som sker, det sker med nödvändighet."

Man tycker, att inför ett enda sådant exempel skulle all förnekelse av sann-drömmar förstummas. Men så är ingalunda fallet. Förnekandet torde vara starkare än erkännandet. Nu är det också så, att ett enda dylikt fall kan icke bevisa saken. Det finns möjligheter för ett tillfälligt sammanträffande. Det har förekommit underliga saker med avseende på tillfälligheter. Det hände t. ex. en gång i Monte Carlo, där alla spelen bokföras, att ruletten gav 72 gånger efter varandra rött. Sannolikheten för en sådan händelse har beräknats vara ett tal med 0, samt 22 nollor plus ett som decimaler. — Hur stor sannolikheten kan vara för att ovanstående dröm och efterföljande händelse vore tillfälligt sammanträffande kan man inte beräkna, men sannolikheten måste vara oerhört obetydlig. Om vi skulle beräkna den till en billiondel, ehuru en trilliondel väl vore riktigare? Men i förra fallet få vi elva nollor och en etta som decimaler. Sannolikheten blir betydligt större för ett tillfälligt sammanträffande än händelsen i Monte Carlo. Finna vi emellertid ännu ett exempel på sanndröm med samma sannolikhet att vara en tillfällighet som här relaterade, så få vi fördubbla antalet decimaler. Finna vi flera sådana drömmar, så stiga nollorna snart till så orimligt små tal, att de endast bestyrka verkligheten av sanndrömmar. Jag skall då genast stå till tjänst med en sådan, som tillhör samma klass som den föregående. En skollärarfru har berättat för mig följande. Hon drömde, att hon stod vid ett litet bord framför ett visst fönster i deras hus för att taga ut en sticka ur fingret på gossen Olle. Dagen därpå upprepades drömmen fullständigt

Bokanmälan:

John Björkhem: *Sören Kierkegaard i psykologisk belysning*. Nybloms förlag, Uppsala. 4 kr.

Det är icke blott den person, varom denna bok handlar, som ger boken dess intresse, utan även författaren av densamma. Denne är nämligen teol. och fil. doktor Björkhem, som särskilt blev iakttagen genom sin disputationssavhandling "De hypnotiska hallucinationerna", ventilerad i Lund den 22 maj i våras. Björkhem har för övrigt redan förut författat uppmärksammade skrifter på det psykologiska området.

Om Kierkegaards person och hans verk har skrivits ett helt litet bibliotek. Men

John Björkhem.

personen är så rik och så egenartad, att ännu var inte ämnet uttömt. Den moderna psykologien ville även ha sitt ord med i laget. Denna fick sitt uttryck i en skrift av den danske psykiatrikern Hjalmar Helweg. Denne har sökt uppvisa, att enligt den moderna psykologien var Kierkegaard sinnesrubbad, led av manisk depression, d. v. s. balanserade mellan överspända hallucinatoriska tillstånd och nedstämda apatiska tillstånd utan att äga tillräcklig självmedveten regulator av själslivet. Nu uppvisar Björkhem i motsats därtill, att K. icke var sinnesrubbad utan ägde det originella geniets typiska egenskaper. Ett sär-

lika i verkligheten. Ur litteraturen kan man få många flera sådana, men jag skall här åter taga en ur mitt eget minne. — En man berättade för mig, att han drömt, att han kom in på en stor fabrik, gick fram i densamma, särskilt till en person för att tala med honom. Följande dag

deles viktigt ord i Björkhems avhandling må citeras: "Till slut blir ärligheten i människans sökande det enda vetenskapskriteriet, även om resurserna sedan skulle vara olika på de särskilda områdena." Vi ha här en princip uttryckt, som gör det allra djupaste ingrepp i hela den nutida forskningen, speciellt den filosofiska, men för övrigt alla vetenskapens grenar. Det är rent av ett nytt fälttecken, ett t. o. m. farligt ord. Det rubbar ju väsentligt, vad som man hittills kallat "vetenskapens objektivitet", det anger, att någon absolut objektivitet finns inte, en viss subjektivitet finns inte, en viss subjektivitet ingår i all forskning. Även vetenskapsmannen är ställd under lagen om den subjektiva sanningens allt genomgående makt i det mänskliga vetandet lika väl som i det mänskliga handlandet. Etiken är allt det mänskligas underlag.

Ett amat citat, som kan ge anledning till omfattande reflektioner, må anföras: "Psykologien som karaktäristisk vetenskap är så ny, att det först under allra senaste tid överhuvud blivit möjligt att företaga vederhäftiga analyser av en personlighet." Att man ännu kämpar med svårigheter och det icke ringa sådana framgångar dock redan av det förhållandet, att Helweg och Björkhem vid analysen av Kierkegaard komma till motsatta resultat, ehuru båda använda modern psykologi. Det visar det subjektivas i hög grad bestämmande inflytande vid forskningen. Man behöver ju för övrigt endast nämna några namn på psykologer för att få en bekräftelse därav, t. ex. Freud, Adler, Jung, Watson, Kunkel, Kretschmer olika riktningars representanter. Men ännu mer se vi, hur invecklad saken är, om vi gå tillbaka till gamla tiders psykologi samt till riktningar, som föga eller alls medräknas i nutidens officiella psykologi. Vi kunna gå tillbaka ända till den grekiska forntiden och nämna Sokrates, Platon, Aristoteles samt de grekiska tragödnerna. Där fanns nog också psykologi. Vi gå vidare till, låt os säga Paulus och fortsätta fram genom medeltiden med dess många psykiska stormän, t. ex. Thomas ab Aqvine och Bonaventura. Vi gå vidare fram genom reformationen och katolicismens jesuiter. Vi kunna nämna en mängd namn från den kristna kyrkan. Låt oss bara säga namnet Schartau i vår kyrka. Han var psykolog, ensidig låt vara, men inte mer ensidig än

(Forts. å sid. 14.)

fick han ett uppdrag till fabriken, och drömmen upprepades in i detaljer, så att han även kände igen den person, som han skulle tala med.

Efter denna inledning skola vi i det följande fullfölja vårt ämne inom olika områden.

Vivos Voco.

Almas MATSIDA

"Seket" kommer att tills vidare i varje nummer införa en matsida redigerad av Alma Nordmark. Fröken Nordmark har under ett antal år som kokerska å veget. restauranter förskaffat sig en rik erfarenhet, vilken nu ställes i "Seklets" läsares tjänst. Läsekretsen inbjudes att framställa frågor vilka skola besvaras så långt det är möjligt. Önskas frågorna besvarade i brev direkt torde kr. 2:— i frimärken bifogas, eller ock kan beloppet insändas å vårt postgiro 52999, men glöm då inte att utsätta varifrån slantarna kommer och för vad ändamål de äro avsedda. Mindre brådskande svar införes lämpligast i tidningen.

"Seket" är ingen vegetarisk tidskrift, men då Red. gillar den kött-fria dietens idé å ena sidan och det å andra finns otaliga recept å rätter för "allätare" i den dagliga- och veckopressen, har redaktionen ansett det värdefullare att delge läsekretsen sådana recept, vartill råvarorna i regel icke äro alltför svåråtkomliga och som ej så ofta synes i husmodersspalterna.

Förslag till två middagar.

Dagens förslag till middagar verkar kanske i det bastantaste laget. Meningen med sammansättningen är dock att den skall kunna varieras och någon av anrättningarna kan borttagas. En god regel, om man vill hålla sig vid god vigör är, att man inför enrättssystemet. Råkost eller frukt bör dock alltid inleda måltiden. Det är fel att såsom ofta sker, spara frukten till sist.

Råkostsallad.

Riven sellerirot, vitkål och äpple blandas tillsammans med citronsaft. Litet sur grädde kan med fördel tillsättas.

Bondbönsoppa.

Bondbönor kokas tillsammans med morötter, skurna i tärningar. När de känns mjuka påhålles mjölk och får ett uppkok samt redas med litet vete- och potatismjöl. Smaksättes med persilja. Socker och salt tillsättes efter vars och ens samvete, samt en klick smör.

Wienerbullar med gräddsås.

Lika delar morötter, spenat och potatis halvkokas. Buljongen avhålles och gömmes till följande dag, då den kan bli bra till soppa. Grönsakerna males genom kvarn samt blandas med rikligt med persilja och dill och riven lök. Bindes med litet potatis-

mjöl, såvida ej skorpmjöl eller Granola finns. Det sistnämnda har högsta näringsvärdet och är mycket lättsmält. Bullarna formas avlänga samt stekes i olja då de bli frasiga och läckra.

Gräddsås.

Litet grönsaksbuljong med wexos buljongtärningar samt grädde efter råd och lägenhet kokas upp. Redes med hälften av vardera vete- och potatismjöl, smaksättes. Färgas med litet sockersoja. En klick smör gör såsen fyllig och god.

Krusbärspaj med vaniljsås.

Lika delar mjölk och margarin, t. ex. ½ kg. av vardera, 3 msk. SMP-gula, 6 msk. vatten och 2 koppar socker.

Alla ingredienserna blandas väl samt kavlas ut till en centimetertjock botten som lägges i en lämplig form. Krusbären får ett hastigt uppkok med socker samt lägges över botten. Av dessa rullas små stänger, som lägas härs och tvärs. Gräddas.

Vaniljsås.

1 del grädde och 1 del mjölk kokas. Redes med SMP-gula och litet potatismjöl. Smaksättes med vaniljsocker.

*

Råkostsallad.

Skär småbitar av en gurka samt ett par knippen rädisor och lite rödkål. Apelsin-

eller citronsaft överhålles. Garneras med persilja.

Sockertoppskål.

En god och mör sockertoppskål ses noga efter att ej maskar eller andra orenligheter medfölja. Den skäres i fina strimlor och lägges i kokande vatten. Detta får koka upp och slås på ett duschslag, så att allt det fräna vattnet får rinna av. Lite smör och mjöl samt kålen lägges i en kastrull och får fräsa under ständig omröring. Sedan hålles buljongen sedan föregående dag över och allt får koka samt smaksättes.

Stekta kronärtskocksbottnar.

Skockorna skäres i fjärdedelar, putsas noga i bottenarna, och rensas från de hårda bladen. Ärtskockorna bestrykes med citron, annars svartna de. En frityrdeg bestående av 3 msk. olja, 1 hg. mjöl, 1 ägg samt salt och socker. Bottnarna doppas i smeten samt stekes i flottyr tills de få en vacker gulbrun färg. Upplägges och serveras med stekt persilja och champignonsås.

Champignonsås.

Förvålade champignoner brynes i smör med lite mjöl, späd på med mjölk eller grädde och låt alltsammans koka. Smaksättes med salt, socker samt en klick smör.

Äppelkaka med vaniljsås.

Äpplen kokas till mos med citronskal och kanel. En kryddlimpa rives och stekes i smör. En kakform smörjes med kallt smör.

När båda delarna kallnat lägges ett varv bröd i botten, sedan äppelmos och bröd varvis tills formen blir full. Överst bör det vara bröd. Formen insättes i ugn för gräddning. Om äppel- eller citronsaft finns tillhands påhålles av detta under gräddningen. Äppelkakan blir då saftig och härlig.

Vaniljsås.

1 del grädde och 1 del mjölk kokas. Redes med SMP-gula och lite potatismjöl. Smaksättes med vaniljsocker.

Sommaren och hösten är ju råkostens bästa tid. Då har man rikligaste tillgången till grönt och rotsaker. Jag lämnar här en del förslag till sammansättningar. Man bör alltid sträva efter variation, så är ej risken så stor att man skall "tröttna" på maten.

1.

Rivna morötter och kärnfria russin blandas samt smaksättes med citronsaft, sur mjölk eller sur grädde.

2.

Rödlöken rå är synnerligen hälsosam;

utan tvivel den nyttigaste kryddan. Tag till motto: Lök till nästan alla mål. Fint skuren lök på smörgås är en delikatess. Vill man nå höjdpunkten av njutning, lägg då en skiva *tomat* över löken. Detta blir dekorativt tillika.

3.

Riven rödbeta med småskuren vitkål, pepparrot och surmjölk.

4.

Riven vitkål med rivet äpple nedröres i vispgrädd, om man nu har tillgång till sådan, eller vanlig grädd. I stället för grädd är det gott med citronsaft.

5.

Riven blomkål med grönsallad, capris, tomat, persilja och dill i vinegrettesås. Denna består av olja, en vispad äggula och citron, socker och salt.

6.

Riven kålrot med hackad ängssyra smaksättes med kummin.

7.

Riven kålrot med riven morot och malda fikön. Smaksättes med citronsaft.

8.

Riven sellerirot med äpplen och apelsin. Citronsaft.

9.

Skivad gurka, småskuren sallad och småskuren spenat samt skurna tomat. Lite olja, socker och citron, dill och grädd tillsättes.

10.

Skivad gurka, skivat äpple, småskuren tomat och blekselleri blandas med majonäs med citronsmak.

11.

Riven palsternacka, riven kålrot med hackad spenat samt ängssyra blandas i majonäs.

12.

Riven kålrot och riven sellerirot, rödlök och dill. Smaksättes med citron och socker.

13.

Hackad spenat med hackat ägg och grönsallad, samt småskurna tomat nedröres i vinegrettesås.

14.

Småskuren purjo och riven sellerirot blandas med äpple skuret i bitar. Röres ned i remulladsås.

Varför? - Därför.

Till denna avdelning inbjudes våra unga läsare att insända frågor, vilka få besvaras av intresserade till ett kommande nummer. Här lämna vi först ett prov på en fråga med svar. Därjämte uppställas tre frågor, som unga läsare få besvara. Införda frågor eller svar belönas med en liten barn- eller ungdomsbok. Sätt nu igång med edra frågor och insänd svar å de som här följa.

Varför

är himlen blå och varför ser man ofta vid solnedgången så stora och vackra färgskiftningar på himlavalvet?

Därför

att den jorden omgivande luften ger den blå färgen. Men lufthavet är uppfyllt med massor av små luftpartiklar och dimmor. När solen går ned vid horisonten, lyser den på molnen och det kosmiska stoftet från sidan eller underifrån, varav all denna himlaprakt uppkommer, som ofta påminner om en annan ännu skönare värld.

Besvara nu dessa tre frågor.

Varför höjer eller sänker sig kvicksilvret i termometern och *vem* var Celsius, som givit namn åt den i vårt land använda termometern?

Varför höjer eller sänker sig kvicksilvret i barometern och vad menas med barometerbestämd höjdpunkt på generalstabskartan?

Varför kan man kryssa, d. v. s. även segla i motvind med en segelbåt och vilken konung fick namnet Väderhatt och varför?

Svaren torde insändas före 10 november

Om svenska språket...

(Forts. fr. sid. 6.)

mångfaldiga gamla Skrifter förelägga oss rena prof. Om skickeligt Folk, som dertil upoffrat sig gufwo oss goda och tillräckliga ordaböcker, hwaraf både Fransösken och flera tungomål hämtat så stora förmåner. Om våra Lärda eller de, som göra sig den mödan, att gagna det allmänna med sina wärk, flitigt skrefwo på ren Svenska, och således banade dem enfaldigare vägen, (man lärar lätt kunna räkna de förtreffeliga Wärk, som hittills utkommit på wårt oförfalskade Språk. Jag behöfwer intet berätta til hwad högd Frankrike och Engeland genom detta medlet sedt sina Språk upstiga. Det är nog ändå bekant. Ja, Frankrike har äfwen deraf haft nytta i sin Handel) Om wi, som andra Folkeslag, sågo alla wettenskaper på wårt språk drifwas och läras, Om förnöjelige och upbyggelige Skrifter på god Svenska bland Folket offta utspriddes, och wi alstrade af oss sielwa så godt som utlänningarna, Om de ängslige och löjlige långa meningar, som borttager hela sidor, blad och Ark, ur de allmänna Skrifter utdömdes, och kastades i sielwa Dumhets-Putten, derifrån de äro tagne, (Sannerligen, om korta Titlar, och korta meningar alltid brukades, den förderfweliga skriföfwerflödigheten skulle mycket inskräncas) om hwar och en i sådane Skriffter fölgde sitt klara begrep, utan at fastklistra sig wid wahnän, (O du kära Säsom, huru ofta hielper du en Stympare att begynna sin skrifwelse &c.?) Om Språket inte twingades mot sitt Oskyldiga lynne med oäkta ord til wämieliga wridningar, (til ex: Män Swänskan kännas wid en sådan Svenska? — — för-an-stal-tan-des

han eftersom Saksens erkläckelige beskaffen- och tilbehörighet erfordrar — — Så är mäst alt ihop. Härlig Svenska!) Änteligen, Om hwar Svensk förstodo Svenska Språket af grund; Så skulle wårt liufwa Foster-mähl få sin tilbörliga wördnad.

Jag wet intet hwad rasande Därskap hindrar oss derifrån: Språket är i sig sielf intet hårt som Tyskan, intet hoppläckt som Engelskan, intet upblåst som Spankan, intet wekligt som Italienskan, intet obändigt som Pälscan, intet wildt som Ryskan, intet bråkande som Danskan etc. Det är Lent och likwäl Starkt, Rent och likwäl Rikt, Enfaldigt och likwäl Högt, Tappert och likwäl Läckert. Det är beqwämt och liufligt til skaldekonst och obunden Skrifart, til Sång och Thal, til Historier och Romaner, til alwarsamt och lustigt, til kyrkor och Skådo-Spel, til predikningar och Argus. Intet mer fattas, än at wi det aga och upodla; Men oaktadt alt detta, will man hellre tala och skrifwa utländska, blott derför at det är utländskt. Dock, stor sak, åtminstone skall jag wara Svensk, inte med urqwäds och obegripeliga ord, men så at alla sku forstå mig:

Ja wist, med Svenska ord will jag de Svenska säija

Båd små ock stora fel.

Maitresse, Galant, Pedant och Tok båd half och hel,

Från Herren til des Dräng, från Fruen til dess Däija,

Sku alla få sin del.

Ty dygden will jag wärja;

Men uti Lasters Blood skal jag min Penna färja.

När ett skepp närmar sig hamnen och i topp för en gul flagga, då blir det oro i land. Den gula flaggan är ett tecken till att fartyget har pestsjuka människor ombord eller att det har kommit från en pestsmittad ort. Fartyget får icke förtöja inne i hamnen, det måste ankra långt ut på red- den. Läkare och sjukvårdspersonal fara ut till skeppet och en av de viktigaste åtgärder blir att utrota alla råttor, som finnas på skeppet. Det är så att pesten egentligen är en råttsjukdom, men när råttan dör i pest, då hoppa den rättans loppor omkring. Om de komma på en människa och bita henne så kan hon få den hemska pestsjukdomen, som också kallas "den svarta döden".

Råttorna äro emellertid också ledsamma av den anledningen att de gnaga hål i golv och väggar och lista sig in i förrådslokaler och skafferier. Där äta de sig inte bara mätta, de bära också bort sådant som de kunna släpa med sig. Detta gömma de för att ha till mat när de bli hungriga.

Det är således inte underligt att människor anordna riktiga "rättkrig" och försöka utrota dessa skadedjur, såväl de små, söta husmössen som de stora och skarpbitna skeppsråttorna.

1. I Umeå stad fanns en lagerlokal, som ofta besöktes av råttor. Ägaren till lokalen vidtog alla möjliga åtgärder för att bli av med råttorna, men lyckades aldrig helt. Från lokalen gingo telefontrådar tvärs över gatan till ett annat hus och en dag uppmärksammade ett par pojkar en råtta, som gick som den skickligaste lindansaren på ståltråden. Det visade sig att råttorna funnit det så livsfarligt att bo i lagerlokalen att de flyttat till granngården. Då det ock var farligt att gå över till lokalen på gatan, så hade de lärt sig att ta sig fram "luftvägen" över gatan.

2. I skafferiet hade mor ställt ett tjog ägg på översta hyllan. Där skulle inte råttorna kunna komma åt äggen. Men följande dag fanns inte ett enda ägg kvar och det gick ej heller att leta upp ett spår efter dem.

Råttorna hade snart snokat reda på var äggen förvarades och då de tycka mycket om ägg bestämde de sig för att stjäla allihop.

Råttor samarbeta likt människor och kunna därför lösa arbetsuppgifter, som de icke skulle kunna utföra var för sig.

I skafferiet ordnade råttorna helt enkelt en langarkedja. En råtta satt på översta hyllan och plockade ägg efter ägg. På hyllan nedanför satt en annan råtta och tog mot ägget med framfötterna och knep fast det under hakan. Hon langade det till närmaste råtta på nästa hylla och så vandrade ägget från råtta till råtta och kom så småningom lyckligen till golvet. Där voro

ett par råttor till reds och rullade äggen så som karlar rulla fotogenfat, och snart voro de nedstoppade i råttornas ingångshål. Sedan lagrades de i "rättkällaren" under golvet.

3. Många vuxna människor behandla sina gamla och orkeslösa föräldrar på ett hårt och kärlekslöst sätt. I en skol-läsebok fanns en bild av en pojke, som satt på golvet i köket och spikade ihop några brädlappar. Bredvid stodo pojkens pappa och mamma, och de frågade vad det skulle bli av brädlapparna. Då svarade pojken att han gjorde en träskål, som mamman och pappan skulle få äta ur när de blevo gamla. Till bilden hörde en berättelse om hur pojkens föräldrar voro så hårda mot den gamle morfadern, som bodde hos dem, att de läto honom sitta nere vid dörren och sleva i sig den enklaste mat ur en träho.

Inte tänker man på att råttorna också ha gamla föräldrar att dra försorg om. Man tänker bara på att råttorna skola föda upp sina ungar och sedan dessa vuxit menar man att alla råttorna äro stora och starka och kunna skaffa sig mat själva.

Jag minns en gång... Vi sutto några elever vid en lantbruksskola i övra väningen i elevhemmet och hade fönstret öppet. Ett stycke bort var det en slaskhög och dit kommo stora och otäcka råttor, som voro så starka att kattorna icke vågade anfalla dem. Därför brukade vi skjuta dem från fönstret med salongsgevär.

En gång när vi sutto tysta och väntade på råttorna fingo vi se något egendomligt. En ung och präktig råtta kom sakta vandrande och bakom henne följde en gammal, gråhårig råtta. Den gamla hade bitit tag i den ungas svans och vi undrade vad det skulle betyda.

Snart kommo fler råttor och en av oss siktade och sköt. Vips störtade råttorna åt alla håll utom tre: den som blivit träffad låg stilla och så var det den unga och den gamla rättan. Den gamla stannade och liksom försökte komma iväg åt något håll och då skyndade den unga rättan fram, den gamla bet i svansen och sedan skyndade de två bort.

Vi lyckades utforska vad det var för hemlighet med de två rättorna.

Det var helt enkelt så att den gamla rättan var blind... den unga rättan hade

tagit vård om den gamla och ledde henne med sig genom att låta henne bita tag i svansen. Det var ett rörande bevis på trofasthet, när den unga rättan icke satte sig själv i säkerhet, när vi sköto en av råttorna, utan att hon gav sig tid att hämta den blinda gamlingen, som icke viste vart hon skulle taga vägen. Det var ett rörande exempel på kärlek och fast vi även sedan sköto många råttor så aktade vi oss noga för att skjuta en av dessa två.

De hade givit oss ett bevis för kärle- kens makt, som vi aldrig glömde.

Ett par inomhuslekar.

Vintern närmar sig. Då blir det långa och mörka kvällar och man kan ej vara ute och leka. Mamma har sitt arbete, och hon kan ej alltid sysselsätta sig med sina barn. Frågan blir: vad ska vi göra? De äldre syskonen måste roa de yngre, men bäst är det om alla känna att de ha roligt tillsammans. Här beskrivna lekar passa bra icke minst när grannens barn komma på besök.

1. Sätt svansen rätt.

På en pappskiva ritar någon med enkla streck — blyerts eller krita — bilden av ett djur, en hund, en katt eller något annat, som har en trevlig svans. En gris passar finfint, men kom ihåg att teckna- ren icke skall rita svansen!

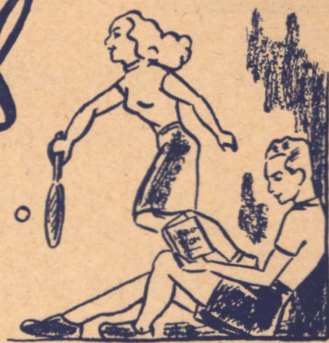
En av deltagarna ställes vänd mot pappskivan ett par steg bort och bindes till blindbock. Blindbocken får en penna i handen och skall nu gå fram till bilden och rita djurets svans på rätt plats. Men blindbocken får icke känna sig för med händerna!

Varje blindbock får sitt namn eller begynnelsebokstäverna i namnet skrivna vid sin svansbild. När alla deltagarna ritat var sin svans utnämnes den till segrare som lyckats bäst med att sätta svansen på rätt plats. Segraren kan få ett äpple eller en nöt eller något annat lämpligt i pris.

2. Rita i spegel.

Den som skall rita sitter vid ett bord och har framför sig ett papper på vilket man noga ritat upp (med linjal) bilden av ett kuvert = en avlång fyrkant (rektangel) med korsade streck från hörnen. En medhjälpare håller en stor spegel framför ritaren så att denne ser papperet med bilden

Ungdomens sida

av kuvertet och sin hand med pennan i våra tiders psykologer. Vi kunna nämna sådana namn som Francois de Sales och Fenelon, de stora dramatiska författarna o. s. v. Och till slut må vi nämna sådana namn som Lavater, Gall, Lombroso, Richet, Flammarion, Du Prel, Leclercq, alla nästan okända inför den sista tidens psykologi.

Det sjuder av nyskapelse inom den moderna psykologien. Ett av de främsta namnen på detta område är redan Björkhem. Man har att vänta mycket av denne unge forskare. Han har framför sig en stor uppgift. Han går tydligen en ny väg mot ljusare höjder och vidare utsikter än vad psykologien under sista tiden i allmänhet vandrat. Men det är en svårframkomlig väg, en mycket arbetsam väg.

Vid studiet av filosofi i allmänhet är filosofiens historia av grundläggande betydelse. Männe inte *psykologiens historia* också måste bli grundläggande för det psykologiska studiet! Men så har icke skett. Detta är en orsak till att denna blivit i så hög grad famlande och oviss. Den är lösröckt ur det historiska sammanhanget, såsom om den vore någonting alldeles nytt under solen, därför att den framfört huvudsakligen nya metoder för det gamla stora problemet om människans själ och dess yttringar. I min bok "Människokunskap" har jag låtit hela det historiska perspektivet omsluta människoproblemet från forntiden till nu. I detta allsidiga strålkastarljus blir den moderna psykologien endast ett obetydligt avsnitt, som snart försvinner i glömskans skymundan, med mindre att den upptager det historiska allsidiga perspektivet i sin forskning, där de moraliska och religiösa momenten såsom tillhörande både denna och den utomvärldsliga verkligheten äro alltför dominerande för att kunna förbigås. En av pionjärerna på denna gamla, men nu nya väg synes Björkhem komma att bli. Även Kunkel må nämnas såsom gående åt samma håll.

V. Vallberg.

spegeln. En annan medhjälpare håller en pappskiva ovanför ritarens hand så att denne alls icke kan se något av papperet eller handen *annat än i spegeln*.

Nu gäller det för ritaren att vid sidan av den på papperet befintliga bilden av kuvertet rita ett likadant. Det förefaller så otroligt enkelt, men är i själva verket så löjeväckande svårt att ritaren själv blir nästan bortkommen och åskådarna få sig ett gott skratt och det kliar i fingrarna på dem för de vilja visa hur duktiga de skola vara. Men de få se på annat, när de själva sitta och stirra i spegeln och skola rita.

Författare om sina egna verk.

I denna avdelning inbjudes författare att tala "fritt ur hjärtat" om sina egna verk. Några restriktioner finns alltså ej. Förf. får skriva om hur hans verk kommit till, i vilken avsikt, hur han kom att tänka på det o. s. v.

Då människokunskap, d. v. s. en fördjupad kännedom om människans eget väsen, är en väsentlig del av tidningens program, ha vi anmodat kyrkoherde V. Vallberg att skriva något om hur han kom på den tanken att skriva boken "Människokunskap". I kommande nummer av "Seklet" införes uttalanden av en del andra författare.

Då "Seklets" redaktör bett mig skriva något om, huru min bok "Gamla och nya vägar till människokunskap" tillkommit eller något annat om densamma, så är det mig ett nöje att uppfylla denna önskan, även om jag av en lång historia måste göra en kort.

För 14 år sedan tänkte jag mig ett bokverk, som skulle bära namnet "Människokunskap", vilket ord jag förut icke hört myntat. Jag tänkte mig, att detta verk skulle skrivas av ett antal olika personer och utgivas i flera delar. Jag tänkte ej att jag skulle kunna deltaga i detta verk. För att en enda man skulle kunna utföra det behövde han ett par tre vanliga människoliv. Själva idén släppte mig emellertid icke under årens lopp och år 1939—40 blev det ett blygsamt manuskript över en obetydlig del av det, jag tänkt mig, mest sådant som är försummat. När jag visade det för förläggaren, anmärkte jag, att det egentligen var alltför obetydligt att trycka, men jag trodde knappast, att man kunde ge ut något mer på en gång. Till min stora överraskning fick jag svaret, att det var bäst, att jag gjorde den fullständigare. Följden blev, att jag under de närmaste månaderna utvidgade boken till nära det dubbla, till 450 sidor. Därmed ansåg jag, att åtminstone hälften, av vad jag främst ville delgiva, var medtaget. Jag har mest utvalt sådant, som eljest är svårtillgängligt eller nytt. Många av bokens läsare ha dock uttalat önskan att få närmare utredningar av vissa saker, "den väcker intresset, man vill veta mer". För att tillmötesgå detta intresse har jag påbörjat en andra del, som jag beräknar få färdig till nästa år. Men om den kommer att ges ut, beror på, hur stort intresset för den nu utgivna delen visar sig vara.

Om jag återger början av förordet till den andra, ännu otryckta delen, anser jag mig kunna giva en inblick både i bokens tillkomst och dess karaktär. Den lyder så:

Är det någon fördel för människorna att lära känna sig själva? Är det rätt att rikta uppmärksamheten på deras eget väsen? Är det välgörande undervisning att rikta människors uppmärksamhet på förståendet av medmänniskorna, att lära dem att läsa i människoväsendets mystiska bok? Skall du våga denna uppgift? Du kommer att plåga dem med gåtor! Du gör dig själv möda, kostnader, arbete, besvärligheter förgäves. Du bringar kanske oro

bland "enfaldigt" folk. Du skall överlåta alla spekulationer om människan åt Gud, som vet, vad i människan är. Låt unga teologer och medicinare med höga akademiska examensbetyg sköta om dessa problem enligt nutidens vetenskapliga metoder!

Så hör jag den pessimistiska kritikens olycksbete i mitt öra.

Men vita duvor kuttra ett annat språk:

Om du inte ger ut, vad du äger och vad som genom livets skickelser blev dig givet, så skola andra taga delar av samma material, urlaka det från allt andligt, utesluta viktiga förbindelseled, materialisera, standardisera så långt som möjligt och komma med ett resultat, som kallas "vetenskapens sista ord". Och människorna skola anamma deras läror och bli förkrympta dvärgar såväl materiellt som religiöst. Man måste förekomma så vitt möjligt en ensidig i naturvetenskapligt eller teologiskt namn negativ behandling. Bryt en ny väg genom tidens virriga urskog!

Jag lydde den andliga duvorösten och så utkom boken "Gamla och nya vägar till människokunskap".

Se, en morgon bräcker! Nu är tid att gnugga sömnen ur ögonen, särskilt för dem som vilja kalla sig kristna. Det är visserligen inte alls nödvändigt för en människas salighet att forska i alla vägar, som människor gå, och alla skrymslen i människans väsen. Det är så litet, som behövs av *kunskap* för att vandra det eviga livets väg. Men med dem som stå som utposter och lärare förhåller det sig anorlunda än med den stora mängden av människor. För dem är det icke nog med en formell behandling av människorna eller att ständigt tugga på nötta religiösa fraser och stänga sig själva och andra inne i det minsta möjligt rum. Det är deras plikt att känna människomaterialet. Annars glida de bort till yttersta ändan av efterkälken. När så tidsförnyelsens fålar sträcka ut, så halka ni av och bli liggande på vägen. Kristen likgiltighet eller negativism är saltet utan sälta.

Förstå tiden! Sen rätt igenom! Skaffa er röntgenljus!

Morgonrodnaden av en ny tid stiger upp ur nuets kaotiska natt. I dess ljus strålar ett den närmaste tidens lösensord:

MÄNNISKAN!

V. Vallberg.

LITTERATURFÖRLAGET presenterar

härmed en samling böcker, som bör finnas på varje bokväns hylla.

Läs igenom förteckningen och rekvirera helst omgående.

<i>Vallberg:</i>	INTELLIGENSMÄT- NINGAR OCH TIDS- PEJLINGAR	Pris 4:50
"	LAPPMARKENS SJÄL ...	1:95
"	ÖGONDIAGNOSENS GRUNDER	1:50
"	MYSTIK OCH REALISM	1:—
"	HURU JAG BLEV LEKMANNALÄKARE ...	1:—
"	TANDRÖTAN	1:—
"	VACCINATIONEN	0:50

Den omstridde och stridbare författaren kan inte undgå att tala till läsaren. Man försonas med honom även när man blir som mest förgad på honom. Bakom hans arbeten ligger ett helt livs forskarmöda, vilket emellertid inte gjort honom torr och tråkig. Böcker för tänkare och forskare.

<i>Vivos Voco:</i>	HÄLSOÖRTER	1:—
--------------------	------------------	-----

Signaturen är väl känd bland annat från frisk-sportarpressen.

<i>Gadd:</i>	I NATURENS DJUNGEL	1:85
--------------	--------------------------	------

Ett märkligt epos, som recensenterna endast haft beröm för. En bok som bör läsas!

<i>Bircher-Benner:</i>	NÄRINGSLÄRA	3:—
------------------------	-------------------	-----

"	"	VAD SKOLA VI GE VÅRA BARN	1:25
---	---	------------------------------------	------

Dessa båda böcker kommer med något i viss mån nytt och i vissa avseenden revolutionerande. Intressanta! och givande synpunkter på vad till livets nödort hör.

<i>Hollerts:</i>	DOKTOR MARK	1:25
------------------	-------------------	------

En dramatiserad framställning om livets djupare problem.

<i>Torver:</i>	EN STORLJUGARE	1:50
----------------	----------------------	------

Torvers "En storljugare" ger det första beläget för att man från Litteraturförlaget kan köpa också andra böcker än sådana, som äro rent vetenskapliga eller nyttiga. Ty "En storljugare" är inte nyttig. Men den är fantastiskt rolig och ger er ett 164 sidor långt gapskratt. Författaren är känd som storljugare i radio.

<i>Andreasson-Esser:</i>	MÖRK LEGEND ...	1:65
--------------------------	-----------------	------

En djuptänkt och djupt känd bok, som håller intresset på hjälpenn från första sidan till sista.

<i>Olners:</i>	BILJARDEN PÅ STYCKE- HOLM	1:85
----------------	------------------------------------	------

I tider som dessa, då avkoppling är behöfvig, är det en glädje för förlaget, att kunna komma med en svensk detektivroman, som enligt sam-

stämmiga recensenter inte står de bästa utländska efter.

<i>Fejerstam:</i>	NATURLIG BARNREG- LERING	2:85
-------------------	-----------------------------------	------

<i>Rönnbäck:</i>	KALLE SVENSK VID GRÄNSPOLISEN	3:75
------------------	--	------

En svensk äventyrsförfattare, som höjer sig över det vanliga och som ideligen för i tankarna Jack London när denne var som bäst. Romanen spelar i nordsvenska vildmarker och vildmarksuset står som en doft över varje sida. "Kalle Svensk" är en karllakar. Ett föredöme för ungdomen."

<i>Molin:</i>	ETT LIVSKRAFTIGT FOLK ...	0:35
---------------	---------------------------	------

En uppseendeväckande skrift recenserad i all svensk press.

<i>Åberg:</i>	DE VORO KÄMPAR	2:—
---------------	----------------------	-----

Intressanta skildringar över fem framstående amerikaner, vilka inte lämnar läsaren oberörd.

<i>Price:</i>	LJUS GENOM TÖCKNEN	3:—
---------------	--------------------------	-----

Av denna märkliga bok finnes endast en obetydlig upplaga kvar och det är klokt att förskaffa sig den, ty den är en värdefull bok. Den utgör en samling meddelanden från astralvärlden upptecknade av ett skrivmedium. 387 sidor.

<i>Thomasson:</i>	ANTIKRIST OCH HANS TJÄNARE	3:—
-------------------	-------------------------------------	-----

En berättelse, som rör sig i det gamla Rom under förföljelserna av de första kristna, och boken för i tankarna det mäktiga eposet "Quo Vadis".

<i>Svärd-Carlsson:</i>	SOM DIN DAG ÄR SKALL DIN KRAFT VARA	3:50
------------------------	---	------

En vardagshistoria med övertygande verklig-hetsprägel där händelseförloppet spänner över så gott som ett helt människoliv.

<i>Landelius:</i>	DEN STORA FRANSKA REVOLUTIONEN 1:—, inb. 2:25	
-------------------	--	--

<i>Althén:</i>	DIETIKENS A B C	1:—
----------------	-----------------------	-----

<i>Ljungström:</i>	NU STUNDANDE VÄRLDSHÄNDELSE ...	2:—
--------------------	------------------------------------	-----

Endast bokyiteln säger att här rör sig om in-tresanta förhållanden.

<i>Rosenberg:</i>	MÄNSKLIGHETENS MORALFÖRFALL	1:20
-------------------	--------------------------------------	------

*

På samtliga böcker tillkommer omsättningsskatt.

LITTERATURFÖRLAGET vill endast ha belåtna kunder och har därför satt i gång Litteraturförlagets bokförmedling, som innebär, att förlaget skaffar sina kunder vilken som helst bok från vilket som helst förlag eller antikvariat endast ni vet bokyiteln eller författarnamnet. Beakta fördelen av att kunna göra bokinköpen på ett ställe.

Likvid vid ordern medför alltid fraktfrihet! Sätt in beloppet på postgiro och rekvirera på talongen!

Och till slut: Välkommen att träda i förbindelse med Litteraturförlaget! Mångsidig utgivning! Värld-nad kundtjänst!

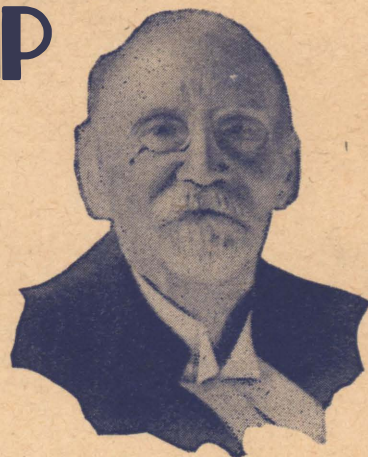
LITTERATURFÖRLAGET

Postadress: Box 634 Postgiro: 529 99
Kungstensgatan 46 Tel. 31 44 20
STOCKHOLM

En uppseendeväckande nyhet!

MÄNNISKOKUNSKAP

av V. Vallberg.

Den uppskattade vetenskapsmannen och skriftställaren, kyrkoherde emeritus Viktor Vallberg från Indal har samlat sitt livs rika vetande i en märklig brännpunkt — den digra och lärda, men lättlästa och intressanta volymen "Människokunskap".

Bland de många berömmade recensioner, som kommit verket till del, kan det räcka att anföra följande ur en entusiastisk recension av Georg Granberg i Sundsvalls Tidning:

"När en gång 1900-talets svenska kyrkohistoria skall skrivas kan icke namnet Viktor Vallberg förbigås med tystnad. Han har själv inskrivit sitt namn i svensk lärdoms- och odlingshistoria på ett förblivande sätt inte minst genom sin i dagarna utgivna bok "Människokunskap". — Boken omfattar 437 sidor, är illustrerad med 53 bilder och avhandlar så många intressanta områden av det mänskliga vetandet, etnologi, psykologi, morfologi, frenolo-

gi, radiologi, iridologi, moral, religion, uppfostran, själavård o. s. v. att här icke någon utförlig recension kan komma i fråga. — — — I ett brev till undertecknad skriver författaren: "Jag hoppas tyvärr icke att min bok skall bli förstörd och slå igenom. Men det sjunker i djupet, och vad människorna icke vilja lära med användandet av sanningssmedvetandet skola de nödgas lära genom händelserna. Jag vet att min bok innehåller en hel revolution för vane-tänkandet och att en sådan revolution är icke blott behövlig utan nödvändig" — — — Det är alltså högeligen intressanta och dagsaktuella frågor, som här avhandlas. Och författaren är en orädd man, som i likhet med den vise Sokrates icke fruktar att tömma giftbägaren. Men ohörd skall han icke dömas. Och kanske skall sanningen segra till slut. — — Kyrkoherde Vallbergs bok är ett helt universitet. Där möter oss många av mänsklighetens

största lärare. Författaren själv är i besittning av kritisk skärpa, humor och människokunskap."

"En sak, som hr Vallberg i synnerhet förtjänar beröm för är, att boken inte verkar torr och tungläst, som i många fall vetenskapliga arbeten kunna vara. Stilen flyter lätt, medryckande. Författarens förmåga att fatta sig kort, gör sig även här, liksom i hans föregående arbeten, starkt gällande. Läsningen av boken kan t. o. m. bli en nöjesläsning."

A.—T.—r. i Sundsvalls Tidn.

Människokunskap innehåller bl. a.

Inledning. Kroppsform och huvudform. Viljans frihet.

Morfologi. Carl Huters system. — Kretschmers system. — Den fyrdelade temperamentsläran. — Ledos' och Leclercq's system. — De planetära typerna. — C. G. Ljungs fyra (åtta) "psykologiska typer". — Lavaters fysionomilära.

Frenologi. Frenologiens historia. — Grundläggande synpunkter på frenologien. — Frenologiens grundformer. — Frenologisk orientering. — Galls frenologilära. — Frenologisk organlära. — Studiebilder.

Typer och diagnoser. Korta diagnoser över kända personer.

Iridologien och frenologien. — Den besjälade formen. — Radiologi. — Psykologi. — Etnologi. — Moralen och människan. — Människan och religionen. — Människokunskap och uppfostran. — Människokunskap och själavård.

Priset för den digra volymen är
8:50 häftad och 11:50 inbunden.

LITTERATURFÖRLAGET

Kungstensg. 46, Stockholm. Box 634 Postgiro 52999 Tel. 314420